

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. v. sárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés: Ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszer 4 kr. Hirdetés: Ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszer 4 kr. Hirdetés: Ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszer 4 kr.

KIADÓ-HIVATAL:
Középcetza, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül!

Jelen hó végével az évnegyedes előfizetés ideje lejárván, figyelmeztetjük tisztelt olvasó közönségünket, hogy előfizetéseiket kellő időben megtenni melóztassanak, minthogy a terhelő bélyegadó miatt felesleges példányokat nem igen nyomathatunk.

Előfizetési díj:
Félévre 6 frt.
Évnegyedre 3 „
Egy hóra 1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, június 21-kén 1862.

(D) Az időknek mindig nevezetes befolyása van arra, hogy valakit a feledés homályából kiemeljenek; sok nagyság van, melynek elismerését az idők sürgetik. Csak nem régen, midőn a honfájdalom a régi pártok közt közössé vált, a régi ellenzék, conservatív és forradalmi pártok maradványai közül fájdalommal csoportosultak oly hazánkfia hamvai körül, ki politikai pályáján át, habár hazánk egyik legnagyobb diplomátája volt, különben népszerűséggel nem kérkedhetett.

A Széchenyi gyászünnepélyeken pedig megrendülve, s könyves szemmel állottak mindnyájan, olyak is, kik midőn az elhunyt gróf nagy irodalmi harcát folytatta Kossuth ellen, el voltak ragadtatva az utóbbinak lángeszisége s ékeszölése által, s Széchenyi mérsékeltségét hazafias vágyaikra nézve kielégítőnek nem találták.

Nem huzunk le semmit a nagy halott érdemeiből, hogy nagyobbak tetszett ő a nemzet előtt, midőn Döblingben borongó lelke gunyijával a Blick auf Rückblicket írta, mint midőn hazánk apostola gyanánt századokra kibató reformjainak már-már szép eredményeit arathatá. Az idő ismertette meg a nemzetet apostolatát. Midőn a nemzet csaknem elveszté hazáját, akkor kelle siratni a nagy halottat, kinek politikája biztos nagyságra emelte ekkor is hazánkat.

Ha ma kelet mohamedtörzsei roppant hadse-

reggé egyesülve rohannák meg a keresztyén világot oly erőt fejtve ki, mely megrettentse Európát mint hajdan nagy Szuleimán alatt, egy nemzet emelkednék a világközvéleményének felszínre, mely évszázadokon át hős mellével s megbecsülhetlen véréldozattal fedezte a pogányság élethalál harcza ellen az európai keresztyénséget. Dicső harcos őseink! fölkelne emlékezetetek ama sötét bus sírokból, hol ma a világtól elfeledve nyugosztok, verőtök árán még utódaitoknak sem vívhatva ki boldogabb sorsot! Ma a Vaticanban a katolikus papi fejedelmek, ha a török már az Adrián nyomulna Itáliának — megemlékeznének a keresztyénség óriás előharcosáról, s a canonisatio fényívével tisztelnék meg a nagy Hunyadi emlékezetét, ki megtartá a keresztyénségnek azon előbástyát, melyet a szentek közé számlált István király észszel és politikával keresztyénné alapított.

Éppen most történt meg a japáni vértanuk canonisatioja, és im a feledés homályából kétszázhatvanhat éves esemény merül fel a közvélemény lát-hatására; felszállanak sirjaikból a japáni zsarnok Taicosama véraldoztai, a tisztas Péter Baptista De Aguirre Márton, s Blaneus Ferencz szerzetes atyák, az alig 13 éves De la Casa s Fülöp frater a 11—12 éves Ibarchi Lajos miseszolga, szóval a 23 ferenczrendi, és a három jesuita vértanu árnya; kik midőn a japáni birodalom át sok kínzás közt bűrcsoltatva február 5-kén Nangasaki kikötő városához értek, melynek közelében a tenger partján volt kijelölve vesztő helyöklül egy kálváriaszerű halom, nem retentek vissza a kereszt kinhalálától, melyen azelőtt 1596 évvel maga keresztyén vallásunk feje is ártatlanul s nagy lélekkel vértett el; sőt a nép s katonaságtól előntött térre lépve vértanui magasztossággal énekeltek: Áldott legyen Izrael Ura Istene!

A tiszteletreméltó szerzetes atyák, a hit malasztjával vigasztalák társaikat, a 13 éves fiatal miseszolga Anta a vesztő hely alatt bájló hangon éneklé: „Dicsérjétek gyermekek az Istent“, a gyermek vértanuk ráborultak keresztyeikre, melyeken kivégeztetendők valának s csókdosták a halál fáját, hálát adván Istennek, hogy mint vértanuk Krisztus hiteért vérezhetnek el. Mig végre a keresztre felkötöttek életének a hóhérok gyilkos lándzsája véget vetett, s egy megtört imádság szakadt félben a véraldozatok aikain.

A katolikus hitfelekezet intézvényei azokat, kik a vallás mellett rendkívüli áldozatokat hoztak, a szentek közé számlálással dicsőíti, tevéen fejére a

szentség fényívét, mely nehéz időkben az élöket lelkesítse a nagy halottak nyomdokait követni. A canonisaltakat választják a később nemzedékek védszellemekül, és közbenjáróknak, midőn a világ atyjához folyamodnak; s úgy örzik nemzedékről nemzedékre a nagy elődök fényes emlékezetét.

Ily szentesítő ünnepély történt Rómában a mult Pünkösöd ünnepén. Lapunk olvasói tudják, hogy ez a 26 japáni vértanu canonisatioja volt.

Ezen canonisatio ügye — a mint olvassuk — V. Pál pápa alatt indított a 17-dik század első évtizedében; akkor elhatározott az e célra kinevezett bizottmány által, hogy a vértanúság itt kétségbe nem vonható, s így ama vértanuk canonisatioját bármikor végre lehet hajtani.

E canonisatio azonban mind késett. 1627-ben a minoritáknak megengedtetett, hogy e vértanuk emlékére misét tartsanak a manillai egyházmegyében, hol azoknak legjelesbjei működtek egykoron.

Az óta nem tudtak többet róluk, nevök a nagy közönség előtt csaknem háromszázadon át ment feledékenységre; és im most e borongó emlékezet felujul, s a canonisatio, melynél csak a pápai végleges döntő ítélet hiányzott, most el lön ítélve és végrehajtva.

Az egész világ sejtette, hogy ez ünnepély nem marad csupán egyházi ünnepélynek; mindenki látta, hogy a vértanuk emlékezetét a pápa világi hatalmát megtámadott idők szelleme hozta éppen most előtérbe, és így a közvélemény a vallásos mozgalom mellől nem tudta félregondolni a világpolitikai eseményeket, s annál nagyobb figyelemmel csüngött az ünnepély napjain.

Nagyszámu népség is gyült össze Rómában, mely még ekkor mind a kétszáz millió lélekre menő összes katolikus világ fővárosa. Katolikus lapok írják, mikép a püspökök gyülekezete oly számra ment, mint a minőnek a világ az 1139-ben tartott laterani zsinat óta nem volt tanuja; a világ ismert részei, sőt a föld legtávolabb vidékei Senegambian, Amerika, Brazília, China, Hindosztan, Egyptom, Arabia mind képviselve voltak a fővárosban. Lehetett gondolni, hogy e nagy gyülekezet a laterani zsinathoz hasonló önvédelem jeleit adandja.

Hire szárnyalt az ünnepet megelőző napokon, hogy a számosan megjelent, s a hivek ragaszkodását tolmácsoló papság tanácsai folytán, a szent atya felhasználja ez alkalmat kimondani az excommunication majort, ezen irtozatos főpapi átkot, nemcsak Victor Emanuelre, de magára Napoleonra is.

TÁRCZA.

Hooibrenk szőlőmivelése egybehasonlítva karikás mivélésünkkel.

Hooibrenk, hietzingi kertész újból szétküldözte szőlőmivélési modorának ezuttal saját maga által szerkesztett leírását.

E modorról a gyümölcsöztetés bámulatos sikere miatt, gazdasági lapokban sok ízben tétetett már említés, könyvek irattak, ajánlatok sőt még körutak is tervezettek a betanítás végett, természetesen illő procentuatio mellett, s alig van gazdasági egylet, mely azt kisebb vagy nagyobb mérvben meg ne kísérelte volna.

Mindamellett nem találom fölöslegesnek a „K. Közlöny“ olvasói előtt ez eredménydus szőlőtenyésztésről pár szót szólni; mert azt vettem észre, hogy annak ismerete szőlőmivélésünk között koránt sincs úgy elterjedve, mint azt a nagy zajból, mit a lapok ültettek, várni lehetne. A mellett megvagyok győződve, szőlőmivélő gazdátársaink bizonyosan nem tudják azt, mit e legutóbbi, magánuton gratis szétküldött könyvecske vége felé fölemlít, mit pedig tudniok kell, vagy bujást vallják, hogy Hooibrenk ur találmányára kiváltságot nyert, s annak egyik s-a szerint igen ke-mény pénz birság alatt tiltva van, modorát beleegyezésén kívül alkalmazni. Ő pedig beleegyezését csak annak adja, ki vele szerződést köt, s egy holdra előre 10 ft. o. é. fizet. Én, természetesen gazdáközönségünket nem attól féltém, hogy ezen új adó nemet nagy hirtelen magára vállalja, hanem inkább a nem kis büntetéstől, (mely 25-től 1000 frtig terjed), mibe valaki a modor sokféle ismertetéseit nyomán könnyen bele bukhat, ha e legutolsó munkából nem okul, hogy Hooibrenk ha csakugyan kiváltságot kapott, s találmányát s javításait utánozni nem szabad.

De lássuk a mivélést magát.

Hooibrenk modorát azon tapasztalati tényre állapítja, hogy a növények, különösen a sebesen nőők, fölfelé tö-

rekednek, s magasranylásuk a törzs és gyökerek gyarapodásának rovására történik, mi által a gyümölcsözés csökken; mert a fölfelé siető nedv terméketlenül hagyja az ágak alsó vénebb szemeit, s azok alvva maradnak.

E tan igazságát szőlőinkben mindennap beláthatjuk; mert mi lenne annak eredménye, ha tavaly felnövelt szőlőmagfaintak (szőlő-vessző, termő ág), a helyett, hogy az idén tavasszal karikáson visszahajtottak, egyenest fölfelé a karóhoz kötöknék? Bizonyosan a legsilányabb termés; a termő ág fölfelé elbokrosodnék, míg az alsó szemek alvva vagy meddön maradnának.

Hooibrenk e tanból kiindulva, a szőlőtőnek termésre meghagyott és karó mellett fölnevelt s megérlett vesszőit már ősszel az elfeledt idejében a földfelett elnyulva lekötözi, vagy leborgolja; miáltal a vesszőnek fekvése a vízirányon alul esik, s legmagasabb pontja a töke fejenél van, mi hegyfelé a földig ér. (Lásd 1-ső ábra). Ebben áll a fennebbi alaptannak alkalmazása, minden egyéb munkát aképp tétetvén azontul, mint a rendes karikára mivélésnél, u. m. a tökefő a termeni meghagyott és elnyújtott vesszők fölé felül még ősszel lemeteszetik, s minden más jövősektől gondosan letakarítatik. Tavasszal az elnyújtott vesszők szemei dusan gerezdesen kihajtanak, és a tökefőből sok hajtás ver ki; az előbbieket úgy bűnik Hooibrenk, mint mi karikáinkkal, gyomláláskor letakarítja rólok a gerezdnélküli jövőseket, a gerezteseket pedig a gerezden felül egy szemmel megcsokkazzá; viszont a tökefőn két, vagy a töke-jéhez képest több magfát választ s azokat, mint mi is karóhoz kötözi, s felnyulni hagyja. (Lásd 2-ik sz. ábra).

Minden szőlősgazda egy pilanatra átláthatja, hogy Hooibrenk modora a karikás mivéléstől igen keveset különbözik, ugyanynyi, hogy a ki Hooibrenk modorát saját szőlőiben alkalmazni akarán, ha ősszel annak rende szerint a metszést megtette, tavasszal vinczellérjének csak annyit kellene mondania:

„Ha kendtek a karózást elvégezték, közzézzék meg a szőlőtőket a karóhoz, de ne csináljanak nekem karikákat, hanem huzzák el a vesszőket a földfelett úgy, hogy végük-

kel a földet ériék, még pedig a hegyről lefelé, s hogy így megálljanak, kössék őket csúvekekhez.“

A becsületes vinczellér erre nem is kérdezne egyebet, csak azt, hogy:

— Tens uram, aztán hogy kapálunk?

S éppen ez volt, mit én is kérdeztem Hooibrenk urtól, mikor tavaly Hietzingben gyönyörű oltoványos kertjét meglátogattam, s ő legnagyobb nyíltszívűséggel mind oltási, mind szőlőmivélési munkáit mutogatá.

Hooibrenk ur azt felelte, hogy az elnyújtott vesszők alatt nem szükség a kapálás, mert azok hajtással s széles kövér levelekkel rakva lévén, a burján nem termik meg alattuk.

Hooibrenk ur egy igen értelmes és képzett kertész, de ezen állítást helyeselni nem tudam, mert a földet nem azért kapáljuk, szántjuk s forgatjuk csak, hogy a burján kipszultjon, hanem töképp azért, hogy oldatlan alkotórészei oldhatóká, s így a növény táplálékára alkalmasokká váljanak; mit régen tud a földművelő, bizonyítja a régi közmondásunk is: a szőlőnek jobb a kapa, mint a trágya.

Azt is kérdém Hooibrenk urtól, mit tesz akkor, mikor a földön elnyújtott vesszőkön a termett gerezdek megőnnek s megnebezedve lefordulnak s egyrendiben mind a földön fognak fektetni?

— Biz akkor, monda, a vesszőket a kis karók mellett főlebb kötözzetem.

E szerint — viszonzám — a mi karikás mivélésünk czélszerűbbnek tetszik, mert míg egyföld, az ön által njonnan más alakban életbeletett tannak, miszerint a termő-ágak a termőnedv arányosabb eloszlása végett lefelé fordítandók, megfelel, másfelől ugyanezen termőágak alkalmas elhelyezése által a kapálást is lehetségessé teszi, s egyéb újrakötöztetést s pepecsölést sem igényel.

De Hooibrenk ur itt más véleményben van s azt állítja, hogy a karikás mivélésnél a termőágak közvetlen a töke felett még egy darabig fölfelé hajódnak, s az eképp képződő ivhajlaton a termékenyítő nedv sebesen felszívja s szemeket meddön hagyja. Következésképp a tökefő felett kö-

E gyanítás azonban nem teljesült; azért-e mert a szent atya apostoli türelemmel várja a gondviselés határozatát Péter öröksége felett, vagy azért, mert ismervén az olasz alsó papság nemzeties hangulatát, mely éppen most temérdek ezerre menő aláírással nyilatkozik a világi hatalom ellen; attól tartottak, hogy az excommunicatio egy nagy-szerű vallásos szakadást fog előidézni, mire a hajlam már pár év óta meglehetősen mutatkozik? azt el nem határozhatjuk; de annyi tény, hogy ez ünnepély nem maradt csak is vallási ünnepélynek. A pápa kimondá ugyan, hogy a világi hatalom nem dogma, de azt is ki, hogy e világi hatalmat feladni nem szándékozik. A megjelent papi fejedelmek pedig egy adreestet nyújtván be ő szentségének a világi hatalmat mindenestre védendőnek és megtartandónak nyilvánították.

Ezen ünnepélynek tagadhatlan befolyásának kellett lenni ugy Napoleon, mint az olasz kabinet azon sokkal mérsékeltabb magatartására, melynek közlebről annyi feltűnő jeleit adták.

Ratazzi többször mint valaha nyilvánítá most, hogy Rómát csak idő s meggyőződések után, nem pedig erőszak által akarják Olaszország fővárosául bírni. Az ausztriai szélekre beütéssel fenyegető cselekvési párt ellen a turini kabinet, Garibaldi népszerűségének dacára, nagy szigorral lépett fel; s hajlandónak mutatkoznék mindenkiel, még intermaliter Ausztriával is kibékülni.

Hogy mi fog majd azután történni, ha a vértanúk a szentek sorában már illő helyüket elfoglalták, s az események felszínéről eltűnve a hívők szívébe szállanak vissza védangyalokul és közbenjárókul; mi fog történni majd, ha a pápát szilárd kitartásra s tagadásra tanácsolt s a világ minden részéből összegyűlt főpapok ismét a világ minden részeibe szétoszlanak? erre csak a jövő napok, havak és évek történelme felel meg, melyet mi gyarló szemeinkkel be nem láthatunk.

Most csak annyit akartunk, hogy olvasóinkat ezen canonicatio, s a vele kapcsolatba jött politikai helyzet természetéről némi hozzávetések által felvilágosítsuk.

A pápai allocutio és a püspökök adrese.

Miután első cikkünkben tájékoztuk olvasóinkat az éppen most lefolyt canonicatio ünnepély történelmi és vallásos irányáról, s egyszerűsággal érintettük annak a jelen viszonyokra előre remélt, s csakugyan be is következett vonatkozásait, érdekesnek tartjuk ezen utóbbi érdekre vonatkozó két okmány alapgondolatait is ismertetni, minthogy a történetkönyve itt nincs betéve, s kitűnjő események fejlődhetnek ki azon eszmék által vagy miatt, melyek emez okmányokban világra szólólag kimondattak.

Ama egyszerű ünnepély erkölcsi demonstratiojának első eredményeit hozták már is a lapok azon hírt, hogy a francia császár figyelmé már is Velence felé fordult, s mondják, hogy oly kárpótlást akarja ajánlani, mely Ausztria méltóságával nem ellenkező.

Hogy mi lenne ezen kárpótlás? nem tudjuk, de gya-

zel ritkán kapunk új hajtásokat, mikből a jövő évre termő-ágakat választgatnánk, s azokat csak a negyedik vagy ötödik szem hajtásból vehetjük; mi által tökének minden évben a termés és minőség rovására föllebb ugrik, e miatt karikáinkat évről évre magasra kell kötnünk, s rövid idő múlva szőlőinket a közmondás szerint lóhátról kell művelnünk, ha homlitás és döntés által nagy költséggel új tökéket nem állítunk elő.

Hooibrenk urnak e tekintetben igaza van. Igaz az, hogy a szőlőtökhöz legközelebbi szemek nem igen hajtának ki, s az új magfákat a karikának feljebb eső hajtásából kell választanunk; mi által tökének csak hamar felnyulnak s elsiállyul.

Ebből látható, hogy Hooibrenk modorának előnye abban áll, hogy tökéje föl nem nyulik, mindig törpén s a föld közelében erőteljes marad; mert magfái nem az elnyújtott termőágakból, melyek minden ősszel többől lemetesznek, hanem a tökefőről nőnek ki, mik jövő évben, miután termettek, ismét lemeteszten, a tökefő azon helyben marad; s mindemellett a termés rendkívül dúz, mert a tökefőről lefelé hosszan elnyújtott termőágak minden szemből egyformán kihajtának s a gerezdek a képződő vastag levelek oltalmában a talaj lecsorított meleg párájában igen jól tenyésznek.

Azon ellenvetésnek pedig mit sokfelől hallottam, hogy e modor által a szőlőtőre ereje tulcsiztatott s a nagy termés annak romlására van, semmi alapja sincs; mert a gyümölcs-fának erejét nem annyira a gyümölcs, mint az ágyterelés veszi igénybe, s ha mi szőlőtökhöz képest három rövid termőágot hagyunk, azok akár mennyit teremjenek, a tökét koránt sem gyöngítik úgy, mint a négy vagy öt hosszan hagyott s cizfán karikába font termőág, mi sokkal kevesebbet terem.

E szerint Hooibrenk modorával mind a tökés, mind a karikás mívelésnek előnyeit egyesíteni törekszük. Az első az által, hogy törpe s tovább föl nem magasuló tökét tart, az utóbbit az által, hogy magfákat növel, s a termést mindig az éves kitért magfákról veszi; miért is az épp úgy, mint a karikás mívelésnél mindig bő és soha ki nem marad, ha csak téiben a szemek vagy tavasszal a friss hajtások el nem fagynak.

De láttuk azt is, hogy a Hooibrenk lefelé elbuzott termőágai a földhöz oly közel esnek, hogy a kapálás alattuk

nunk az, hogy összeköttetésben lehet a legújabb szerb mozgalmakkal, melyeknek horderejét csak az kicsinyelheti, a ki nem tudja, hogy a szerb katonaság élén francia tisztiek állanak, kik által vezéreltetett e harcias nemzet katonai szervezkedése, mely jó fegyverekkel s ágyukkal van ellátva, mialatt maga az összes nép is jól fel van fegyverkezve.

Ugy látjuk, hogy azon vallásos buzgalom heve közt, melyet a római nagy ünnepély felkeltött, jobbnak látják csinálni banni a római kérdéssel, s inkább Velencére és Keltre fordítani a cselekvési párt figyelmét.

A pápai allocutio legelőbb is örömet fejezi ki a püspökök népes megjelenése felett, üdvözlí azt mint az egység kezességét, melyben van az egyház becsülete, s az ellenség félelme.

„Jól tudjuk, hogy szomorú időköt élünk — mondja az allocutio — s hogy szent Péter széke főleg meg van támadva; de az oly szilárdul van Istentől megerősítve, hogy sem az eretnek gonoszság nem ronthatja el, sem a pogány hitelenség nem fogja azt felforgathatni. Az istentelenség minden merőyletei meg fognak törni e körön, s elfognak enyészni, mint régi álmok s elavult mesék.

Az allocutio így végződik:

„Azon egyben is szívesen részesítünk titeket, hogy a püspökeitek által kijelendő napon mindegyiketek, kik itt egybegyűltetek, különböző hazáitokból jövőn, gondosságra bizott hivatékot egyszer az apostoli áldásban részesíthessétek, nekik teljes bucsut adván, feltéve, hogy mindenik közülek a gyónás szentsége által megtisztulva s a szent áldozattal tápláltatva, buzgóan kérte az irtalmasság atyját a szentegyház megdicsőíttetésére s diadaláért.”

A püspökök emlékirata bevezetésében az első püsköket említi fel, midőn az apostolok Jeruzsálemben összegyűltek, s örömet fejezi ki, hogy Péter követői szint-egy összejöttek Rómában. A püspökök szerencsekívánatkul járulnak a szent atyához, s felkérlik, hogy ezután is mint eddig világítson előttük az egyház vezérletében. Em-litik azon vétkeket, melyek a szép Italiát sebzék s a pápai hatalom megtörsére törekvő szándékokat dacára a századokon át békésen bírt s Európa által garantított jogoknak. Köszöneteket nyilvánítják a pápának azon rendületlen bátorságért, melylyel az erőszak tényeinek ellene állott. Újból is a világi hatalom szűksége s mellette nyilatkoznak, melyet úgy tekintenek, mint isteni intézkedést az egyház szabad kormányozhatására néve, mint oly uralmat, mely az egység közepontja. Kijelentik, hogy ők teljesleg csatlakoznak a pápához, s készek vele szembe menni a börtönökkel és halállal. Kérlik, hogy az egyház nevében legyen rendithetlen; s az emberek és angyalok előtt adja példáját legyőzhetlen lelkének, s mindent félrevető bátorságának.

Ezután az adresse korunk egyházellenes irányának, s a szentszék irányában ellenségeskedésének okait fejtegeti; panaszkodik, hogy csalfa tanok által az egyházi tanok gyöngittetnek, s oly törekvések tűnnek fel, melyeknek irány a ifjúságot a vallásos növeléstől elidegeníteni, új társadalmi és politikai veszedelmes tanokkal ismertetni meg, mig mindazokat, jelesen a papi rendbeliket, kik eltévedtek, s a kárhozat útján járnak, mint nagyra becsültöket tüntetik fel.

A püspökök nyilatkozványukat — mit távollevő testvéreik nevében is adnak be — kéri az egyház évkönyvébe beiktatni.

Ez a fennleirt vallásos gyűlekezetenek politikai viszonyokra is ható és vonatkozó eredménye; s valószínűnek látszik, hogy Róma ügyében Olaszország részére valamely fontosabb lépést nem fognak most egyideig tenni, mig t. i. ezen vallásos politikai ünnepély vizshangja a világ különböző részein el nem száll.

lehetetlen, s hogy a gerezdek kiformalódása s megtelése után okvetetlen újból fel kell azokat kötözgetni.

Csak több évi tapasztalat adhat tehát arról teljes bizonyosságot, hogy a nyert előnyök visszafizetik-e a megfelelő többszörös munkatétel költségeit. Ez okból csak sajnálni lehet, hogy Hooibrenk ur modorára kiváltságot eszközölt, mert míg valaki e modornak nem csak hasznos voltáról, de helybeli kivételőségéről is saját kísérletei nyomán nem okul, bajosan fogja a díjt előre lefizetni.

Említém feljebb, hogy szőlőhegyeinkben a Hooibrenk-féle modort minden költséges előkészület nélkül sikeresen s hasznosan lehetne alkalmazni. Nem éppen nyomról nyomra követve Hooibrenket, csak felhasználva azon józan elveket, melyeket ő modora terjesztésével felhajtott.

Ha felteszem: mi szőlőhegyeinkben a tökét négy vagy öt ujjal magasabbra növeljük mint Hooibrenk, s így a nyolcz vagy kilencz ujj magas tökefőről húznók el a termőágakat a hegyen lefelé, s végeiket a sorban alantabb álló töke karóhoz kötök: úgy el volna érve az elv, hogy a termőág a vizirányon alul legyen fektetve, a nélkül, hogy a kapálásban gátolna vagy a gerezdek a földön hevernének. (Lásd 3-dik ábra.) De eltávolítanók a mi karikás mívelésünknek, mely különben a magyarországi gazd. egyet tudós kérészi főgonduka dr. Enz szerint is minden mívelések között legczélseztübb, egyetlen nagy hibáját: a szőlőtökhöz képest túl magasulását s elsiállyulását, mit a néhai kolozsvári tanár Haller által gyakorolt s ismertetett ngarcsapok hagyásával sem lehet biztosan kiküldni. A beállított karikás mívelélt szőlőhegyekben pedig e modor rendre aképv volna behozható, hogy az ifjabb s hajlékonyabb töké azonnal ősszel lefelé fektessenek, a vénebb felnyultak ellenben időszerint rendre e czélra s ez irányban homlittassanak el.

Mig a Hooibrenk kiváltságával járó nehezségek kétségessé teszik, hogy modora nálunk egészben vagy az imint ajánlott módosítással egyhamar lábrakapjon: vessünk meg egy pillantást azon mütétre, melyek nem az ő találmányai ugyan, de nagyon czélseztübbek s emlékeztetve hozataluk külsőben a szőlőgyömölés (magfavalasztás) jelen beállott idejében nem lesz felesleges. Mondám, hogy Hooibrenk a termőágakkal, melyeket ő a földön elnyújt, mi pedig karikába kötünk, épp úgy bának mint mi, azoknak minden gerezdenélküli hajtásait letakarítja, a gerezdeseket pedig a gerezden felül egy szemmel elcsipi; de azon hajtásoknak, melye-

Tavaszi rész. zsinatunkról, mint a „K. Közlöny“ 61-ik számában megemlítém, a püskösti rész. zsinatnak hagyott fenn megállapított véleményét adni be a mls egyházi főtanácsoshoz a püsköki pótlékfizetés mikénti életbeléptetése, és a f. t. közsinathoz a jegyzők esperességre következtetésének eltörlése, s az espereseknek a 86-ik cónon szerint csak bizonyos időre választása iránt. Ezen s több közérdeklű ügyek feletti tanácskozás végett, egyházmegyénk papjai június 12-ikére Gogan-Váraljára hivattak meg; hol lelkész atyánkfai számosan jelenvén meg, délelőtti teljes isteni szenteltartás után t. esperes atyánkfai a lelkészi lakban a gyűlést megnyitván, a fenn megvezetett tárgyak közül a kinevezett véleményező bizottmány beadott véleménye nyomán először: a jegyzők successiojának megszüntetése, s az espereseknek csak ideiglenesen választása vétetett tárgyalás alá.

Egyházmegyénk a jegyzők esperességre következtetésének eltörlését, s azoknak, valamint az espereseknek is csak bizonyos időre azaz hatévre választását elvileg elfogadván, ennek mint egyházmegyei véleménynek a f. t. köz sz. zsinathozi felküldését határozatilag kimondotta, azon óhajással mindazáltal, miszerint ezen elv életbeléptetését csak akkor látja czélravezetőnek, ha képv selet hozatik be mind a rész. mind a köz zsinatokra, melynek létesítése tekintetéből indítványozza egyházmegyénk, hogy a köz szent zsinat és mls egyházi főtanács mint anyaszentegyházunk két főbb kormányzó testületei kéressenek is meg.

A püsköki pótlékfizetés és anya sz. egyházunk több szűkségeinek fedezésére indítványozott előtörke életbeléptetésére nézve az egyes egyházak a lélek szerint fizetendő egy o. krt. elvállalták, de nem mint adót, hanem mint önkényes ajándékot; kinyilatkoztatván, hogy ennek mi czélra fordításáról minden évben számadás által kívánnak megnyugtattatni. Egyházmegyei gyűléstünk az egyes megyék e nézetét elfogadván, kimondá határozatilag, ennek is mint véleménynek a mls egyházi főtanácsoshoz felküldését.

Miután renddel a közérdeklű tárgyak lejárta, egy a r. zsinat tárgyai közé nem számítható komoly felszólítás, de a mely fenyegetésnek is beillett volna, intéztetett azokhoz, kik a bírányok orvoslását a nélkül, hogy maga helyén megkísérlelnék, hirtap ujján kívánják eszközölni. Mithogy azonban egyházmegyénkben nem hiány, de már a magahelyén nem orvosolható tény közöltetett hírlapilag, s mint-hogy zsinati alapszabályaink, a hírlap útján megvitattást mindenkor megengedik: e felszólítás sem ürvedhetett pártolátnak; csak egy pár atyafi nyilatkozott mellette, kik a magister dixit elvét követve a tárgyak felvilágosításához soha sem szavakban nyilvánított észrevételeik, csak ösztönöszerű helyest kiáltásuk által járulnak.

Ennyit a rész. zsinat folyamáról s annak eredményéről. Most hagyjuk itt e vendégszerető egyházmegyét, s kijövé a Bonyha felé nyuló keskeny hegyszorulatok közül, folytassuk utunkat a kanyargó kis Küküllő jobb- és balpartjain sűrűn elbített falvak közt egészen Sövényfalváig; itt állapodjunk meg, s lássuk bizonyos egyéniség miképpen gondolkodik.

E becses lapok 84-ik számában egy cikk jelent meg E. M. től ily cím alatt: „Sövényfalva május 7. 1762.“ A sajtó vétség többnyire a mondat értelmét homályossá teszi, de itt éppen helyén történt, mert a mult század közepén is feltűnő lehetett oly ismeretlennek lenni a logika és nyelvtan szabályaival, mint milyen a cikkíró. Nem kívánék terhére lenni a tisztelt szerkesztő urnak azon meddő cikk föllevevítésével, de minthogy személyem is van benne érdekelve, a rám vonatkozó kitételek némelyikét nem hagyhatom megjegyzés nélkül. Miután megemlíti E. M., hogy az általa felkarolt Sz. F.-hez a papválasztás előtt mindenki

ket a jövő termésre a tökefőn meghagyott, s épp úgy mint mi karó mellé köt, sem hónálj hajtásait, sem kapesait ki nem törí, hanem csak hegyüket csipi le.

A hónálj hajtásokkal elbánás felől a legnevezetesebb szőlőtenyésztők különböző véleménynyel vannak. De meg-egyeznek abban, hogy ha azok mind meghagyatnának, a magfa szerfelett elbokrosodnék, s őszig meg sem érhetnék jól. Megegyeznek abban is, hogy ha a hónálj hajtások első levelezés vagy gyomlálás alkalmával, mikor többnyire még igen aprók és porhanyós, kiütnének vagy körömmel kivájnának, a mellettük lévő anyabimbók megsérülnek, hogy végre ha azok a magfáról mind letakarítodnak, akkor gyakran több anyabimbó a jövő termés rovására, még azon évben kifakad.

Az a kérdés, hát mit kell velők tenni?

Derék Hallerünk az által vélte a dolgon segíteni, hogy első levelezéskor, mikor még a hónáljok igen aprók s ki-törtetésük az anyabimbóknak elkerülhetetlenül sérülést okozna, őket nem bántotta, csak második levelezéskor július elején törtette ki töből, meghagyván mégis a magfa végén kettőt a végre, hogy az anyabimbók ki ne fakadjanak. Knecht ellenben a hónáljokat mindjárt a magfavalasztásnál nem töből, hanem egy ujjal fenebb kivágnatni javallja; mi csak épp az a mit Hooibrenk tesz, ki végüket a második levélnél elcsipenti. Ez tehát nem Hooibrenk találmánya, s nem vétnék kiváltsága ellen, ha követését javasoljuk; mert eltekintve azon elméletől, mit dr. Enz is érseit, hogy a hónáljakat a természet az anyabimbó táplálására és oltalmára rendelte, s visszametszetésük által a termőnedv még inkább az anyabimbók fejlődésére fordul: bárki is saját tapasztalásából meggyőződhetik, hogy ősszel azon anyabimbók, melyek mellől a hónálj ki nem törtetett, csak megcsontkázott, ész-revehetőleg épebbek s teljesebbek.

Végre megemlítendőnek tartom, hogy Hooibrenk a magfák végeit egész éven át nem csonkítja meg, sőt ugyan csak bibáztatja ezen mütétet. Miért? Ezt nem tudta nekem megmondani. Én pedig ellenkezőleg merem mind Haller, mind saját tapasztalatom után javasolni, hogy július elején, mikor már 4-5 láb hosszúak, végüket okvetetlen lecsipentsük, mert úgy jobban vastagodnak, s bizonyosabban megernek; másképp éghajlatunk alit akkorákat nőnek, hogy a szőlőben kár nélkül megfordulni sem lehet.

Gy. L.

ragaszkodott, csak hogy az előleges értekezlet után pártolt el egy néhány irástudó, így szól: „s így én egyszer kimondott szavamhoz híve egyedül maradtam, ki a népek seregmét felkarodva, felléptem a közlő figyelmét, oly szenvedélyes pártolásra fellázító kérelmemmel.” Ez egy különböző szavakból összerakott bírálat, érthetetlen utomondat. Ugyan mi az idézett mondatnak értelme? Az-e, hogy ezikkiró kérelme szenvedélyes pártolásra lázított a közlő figyelmét iránt, vagy a közlő figyelmét lázított pártolásra ezikkiró kérelme iránt? Igazodjék el már rajta a ki tud. Ezután így szól: „Jogtalan akarja ön széttiporni a népek azon jogát, mely megengedi seregmében orvoslat esedni.” Ezikkiró magát tisztára mosandó kikerülő gondosan azon tényét, melyért megrovott, s vagy egyebet talál fel, vagy csak a mellékletek közt barangol, s ott véli megjelenni a Borghardt orvostudor auniya biresztell illatos növény-szappanát. Hiszen a Sz. F.-hez vonzalmáért, s hogy népeért kérelmezett, senki nem kárhoztatta őt t. E. M., egészen más az ön büne; minthogy elfeledte, engedni emlékeiben megújítom. Föllépve papjelöltje mellett, nyilvánította volna az ön és népe ragaszkodását a nélkül is, hogy a szózat-többséget nyert lelkész becsületében szentségtelen kezekkel gázoljon; de e helyett segédül véve fel maga mellé egy bizonyos egyházi egyéniséget, bércezt indított el a faluba, ki az önök által koholt rágalmat a nép közt szétbontja. S mind ezt minő érdekből? Őa, hogy kimondott szavát minden áron, még a más becsülete eltapodásával is való-síthassa, a meg nem nevezett egyházi egyén pedig, hogy nálánál nagyobb tehetőség közelébe ne telepedhessen. Ez a büne volt önnek nyilvánosságra hozva a tisztelettel említett 61 ki számban; ismerje el hát, hogy ez nem rágalom, hogy szenvedély, hanem ön által elkövetett vétkezés tény, mely tiszta adattal mindig bebizonyítható, s melyről önmagát soha tisztára nem moshatja. Így szól továbbá ezikkiró: „A népek vagyok én tolmácsa, ki magam a papon kívül is feltudom azt lelteni t. i. a népet.” Azt senti sem hozza kétségbe, igen természetes, hogy ön pap nélkül föllelhet a népet akárhol, s legnagyobb mennyiségben az országos vásárokon. Azonban ugy látszik egyebet akar ön itt föllelteni, mit csak ugy kaphatunk meg, ha az idézett kitétel a nyelvtani betegségből kigyógyítjuk. Próbáljuk meg. Az idézett mondatot megelőzőt mondatban áll ez a főnév lelki üdv, bár nem egy nemű az előbbi mondat a következővel, de ha megváltoztatjuk a szakszót, kivétlen a pontot, a helyett vesszőt teszünk, az azt névelőt mutatóvá változtatva talán nyakátságos nélkül visszavihetjük az árkon a lelkiüdvre, s akkor kikerekedik az a mit önnek így kellett volna kitenni: „A népek vagyok én tolmácsa, ki lelkiüdvöt a pap nélkül is feltudom lelteni.” Ez nagyon merész és megfontolatlan állítás, így még azon lágeszt publicisták sem nyilatkoznak, kik az ön terméketlen feje a hasonlítást távolról sem állja ki. S ily elvel akarja ön magát a nép tolmácsává feltölteni? Isten mentse, hogy ez önnek sikerüljön; mert ha a nép az ön vallására tér: akkor megjárjuk mi papokul az Isten országérti intézkedéseinkkel. Ön nem akarja hinni, hogy adatot tudnék felmutatni életéből, „mi által lelkiüdvét kockáztatta volna.” Bajos is azt adatokká részletezni, mi magában oszlatlan egészet képez. Avagy nem a vallás iránti gunyos és hideg megvetés tűnik ki önnek minden szavaiból, s a ki a vallást megveti, nem lelkiüdvét kockáztatja-e? A mi továbbá önnek azon állítását illeti, hogy „én az Istennek rendes ugyan, de méltatlan szolgálja vagyok”, ha ezzel, — mint megmérgezett nyilvesszövel — azt vélte, hogy rajtam halálos sebet fog ejteni: ugy ön nagyon csalódott; mert azt, hogy méltatlan szolgál vagyok, valamint én, ugy más paptársaim is többször beszoktunk vallani szöszékből is. Bizonyos tekintetben igaz marad hát önnek ez állítása, mert bár a Jézus szellemében hirdetjük is a rák bízott ígét: még sem vagyunk képesek avval ugy gazdálkodni, mint ő parancsolá, s így magunkat hozzámérve az Istennek mindig méltatlan szolgálj lesünk. Azonban jól tudom én, hogy ön nem bír felfogással ily magas szözet értelmet adni a rám ruházott méltatlan szolgálj címnek, szerénységem tiltja az ön szerinti értelmet önből illő szavakkal visszatámasztanom: megteszi ezt helyettem az engemet ismerő közönség. De menjünk más kitételekre. „Egyházi embernek nem lessz vala szabad világi érdektől magát elragadtatni engedni” azt mondja ön. Nem világi érdek forgott itt szóban, hanem egyházi, mely azon mezőhöz tartozik, hol nekem kötelességem tisztogatni, nem pedig az önéhez. Ajánlottam volt önnek, s ajánlom most is: ne avatkozzék egyházi dolgokba, melyekhez nem ért, elégedjék meg fogadtatlan ügyvédsége eddig élvezett díjával.

Még azt meséli ön: „nem tudam vagy nem akarám felfogni kérelme szellemét.” Oh igen jól! s csak ön iránti kíméletlennek tulajdonítsa, hogy mind azt nem idétem fel belőle, mi jellemének még sötétebb szint kölcsönözöndett.

Végül egy tanácsot ad ön nekem ezen szavaiban: „Ne használja fel többé igaztalan rágalomra, már ezen ügyben sokszor hajótörést szenvedett pennáját, így nem lessz méltó azon szemrehányásokra, melyeket e miatt oly gyakran kénytelen szenvedni.” Tegy-e ön zsebébe tanácsát, nem fogadhatom el; nem csak azért, mert oly alacsonyított tekin-télynek minő ön, indult el tanácsán nem válnék dicsősé-gemre; de még azonkívül jégre is vezetne. Minő eredményre jutott a nép, hogy önnek mint tolmácsnak tanácsán indult el? Arra, hogy mai napig sem élvezheti az isteni ige lelket emelő s keblet nyugtató malasztját, s a vallás szolgálj, az egyház előjáró iránti tisztelget, tartozó engedelmeiséget levettezte, s a helyett dacozt és tiszteletlenséget öltött fel. A pennát is csak azért, hogy ön az igazság kiderítését rágalom vagy szenvedélynek nevezze, nem teszem le, mivel az ön pályámon az ön és az önéhez hasonló eljárásokat napfényre hozni Istennek tetsző dolog. S hogy vagy egy-szer ezen ügy nyilvánosság elébe bocsátásért pennám hajó-törést vagy magam szemrehányást szenvedtem volna, ez a legbizonytalanabb fejzeve is ki csupa „hazugság”. Em-lékezzék csak vissza mennyi helyeslést, méltánylást arattam! Csak egyszer tétetett ez ügy megemlézéseért figyelmeztetés, melyből ön is — ellenem erőlködő — szavait merítette; de

az is mint később kiviláglott, nem hozzám szándékolatott intézetni. Nem szenvedtem hát e szerint hajótörést sem szemrehányást; de kapott ön igaztalanul annyit orrot, hogy ha mind felrakná, oly felségessé képet váltana, melyért a „Bolond Miska” szerkesztője csak hogy lapja hátára kinyo-mathassa, egy ingyen példányt ajándékozna önnek.

Végzek önnel t. E. M. ez óhajommal: vajha meg-szülnék ön, ez önre nézve csak fanyar gyümölcsöket termő tárgyat tovább is vitatni! mert lássa, tompa fegyverének mindazon dőféseit, melyeket heves szenvedélye következté-ben rám mér, a felémhajló közönség rokonszenve rám nézve ártalmatlanná teszi, én pedig csak megvető mosolylyal fogadom azokat.

Végül még valami közérdekű. Vidékünkön az öszveté-sek és a kis Küküllő jobb partján szőlőhegyek, jó közép-termetű igének; a balparti szőlőhegyek megközelítik a jötermét; szénaa kevés; kálitáson. De talán igen hossza son időzőm önnel t. szerkesztő ur, s ezáltal tenger dolgától tartóztatom el. Nem tehetek róla; nem régi ismeretségek-ünk föl fogva is, — pedig csak most akarának öntől elidegeni-teni — oly örömet mulatok önnel. Lenne még valami igen érdekes elbeszélni valóm, de minthogy egy pár nap múlva ugy is visszatérek, akkorra halasztom. Addig Isten önnel.

B.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A lapokban, s e közt lapjainkban is a hirdetési rovat alatt jönnek ki különféle hirdetések, melyek nem tartoznak a szerkesztői felelősség körébe. Így hirdettettek gyak-ran váltóra, házra, földbirtokra pénzkezesítések Bécsből, Párisból, Londonból; sokszor boldogul a hitelezni óhajót, sokszor charlatanokkal találkozik, kik fényes ígéretek-re, előre az embert kizsebelik, s azután félreállanak. Hirdetoi mindenkinél szabad, ha díjat leteszi; de a közönség külö-nösen a pénzügy körüli hirdeményeknél legyen szemes, és a farkasbőrre előre ne adjon pénzt ki, míg annak börtet nem látja. Tehát csak azutánra igérjen közbenjáróknak, vagy pénzájálókának díjt, miután a kölcsönösséget kezére kapja. Eonyit figyelmeztetésül, a lapjainkban s más lapok-ban is megjelenő pénzájálókra.

— Ma délután 3 óráig fog megtartatni a hely-beli ev. ref. főiskola ének- és zenekarának próbatéte. A sorozat három szakaszra van osztva. Válogatott zene- és dalművek vannak kijelölve; s az ifjúság ismert gyakorlatlág-ból élvezetes próbatéte van jogunk számítani.

— A minap említettük volt, hogy Kolozsvár közelé-ben Szutságban két birtokosnak levágott fáját, egymástól távollevő helyt egyszerre gyújtottak meg, miből egy gyujt-gató complokt létezésé sejtendő; most pár nap előtt ugyan ottani birtokos K. . . urnak két kázzal szénáját gyújtják fel gonosz kezek. Vajha erőlyes kinyomozás után végre fel le-hetne fedezni ama gyújtogató gazembereket!

— Császárné ö Felsége egészsége — sissingeni hírek szerint — folyvást javul. A villa, melyben ö Felsége lakik 12 fejedelmi teremből áll, melyek közül az egyik fo-gadalmi terem, a másik házi kápolnának van berendezve. A császárné rendszeren már reggeli 6 órakor elhagyja ágyát és 8 óráig éhgyomorral issza a Rákóczyvizet, 4-6 serleggel. Később a fürdőket is használja.

— „Nem tudjuk meddig fog még próbára tétetni a keresztény katolikusok ama békeittelmét, melyet Laithán innen szingty, mint tul, folytonosan kiserkentek ama lapok, melyek a zsidó-emancipatiót tartják azon egyet-len talizmánnak, mely a népeket boldogokká teheti.” Így szól a „Pesti Hírnök”, s mi először is azt kérjük: és meg-forditva miért lenne a népek boldogtalanságának főoka ép-pen a zsidó-emancipatio, s miért szükséges a zsidót, mert zsidó, folytonosan üldözni és lealacsonyítani, mint ezt a „P. Hírnök” oly rendszeresen teszi? másodszor végre már egyszer azt is kérjük: van-e nem-keresztény kato-likus felekezet is a világon? avagy ezzel a kifejezéssel csakugyan azt akarják hallgatlag kimondani, hogy csak a katolikus keresztény, minél fogva oda kell tenni ez epithetont, mert kizárólagos illeték?

— Tudós ntazónk: Kubinyi, Ipolyi és Henszelmann konstantinapolyi utjokból Athenén és Trieszten keresztül visszaérkeztek Pestre, és a tud. akademia közlebbi nyelv-észeti szakosztály-ülésében, mely a szaktárgyak befejezése után általános üléssé alakult, érdekes és tapasztalatdús ut-jokról, melynek ezéja a hazai történeti emlékek kutatása volt, előleges jelentést tettek, melyből kitűnik hogy hazánk-fiai a nekik előmutatott 50 könyvközt csakugyan többeket találtak, melyek eredetlik kétségtelen igazolására Hóllós Mátyás czmerével voltak ellátva; a nagyur titkos könyv-tárba azonban a Fuad basától kieszközlött ferman daczára se juthattak be, miután az csak azon könyvtárak ajait nyitá meg előtűk, hová más ntasok is bejuthatnak. A titkos könyv-tárból csupán a fennebbi kötetek megtekintésével kellett megelégedniük. Azonban elegendő jel szol a mellett, hogy, bár ha nem az egész is, mindazáltal a Corvin könyvtár-madványainak nagy része a konstantinapolyi titkos könyvtár-ban őriztetik. Az uti jelentésben különös köszönettel emelte-lik ki gróf Forgách udvari kanczellár ur szivesége, ki a kiűldöttéget B. Prokesch Osten császári követhez ajánlók-vellet látta el; továbbá ez utóbbinak előzékenysége, vala-mint Fuad basa és más magas török hivatalnokok, ngy-szintén a Konstantinápolyban tartozkodó bonifratás részéről tapasztalt meleg fogadtatás. Az előleges jelentés fölolvása után B. Eötvös József elnök a kiűldöttégek a tudomány-érdekében a baza határaitól távol tanusított buzgó fárado-zá-ukért az akademia nevében szavazott köszönetet s Ku-binyi Antal indítványára határozatba ment, b. Prokesch Osten es. kir. követnek és a török miniszternek az intézet köszönetét jegyzőkönyvileg nyilvánítani.

— A bérkoczik taksája Pesten következőkép van ha-tóságilag megállapítva: Egy egész napra reggeli 7 óratól esti 9 óráig 6 frt. 30 kr; félnapra reggeli hét óratól déli 12 óráig, vagy d. n. 2 óratól esti 9 óráig 3 frt. 15 kr. Órán-ként: egy félóra vagy kevesebbre 50 kr.; egy órára 1 f; minden következő óráért 80 kr; a várba, krisztina-, rácz-,

vizi városba és az országutra 2 frt; Ujlakra és Budára 2 frt 20 kr; a bel- és lipótvárosból 1 fr 50; a teréz-, józsef- és ferenczkülvárosból 2 ft. A városligetbe, időzés nélkül és vissza 1 fr 20 kr; a temetőbe és vissza utolsó tisztességtél-alkalmával 1 ft 65 kr. Hid- és alagutpénz a felek által fizetendő.

Nyiltlevél

Dézsi Károly urhoz Dézsre. Önnek a „Korunk” maj. 28-diki számában „egy választott közönségi tag” kérdésére hozzánk beküldött alapos választát ez időközben szerint közre adni nem lehet; ámbár a világon tán legkellemetlenebb anomalia az, hogy egyrésztől szabadon provokálhassanak, s másrésztől szabadon ne felelhessenek. Ez azonban így megy most. És hogy ez ezután kikerültséssé, a hírlapok feladata jövőre csak oly provokatokat tűrni meg, melyekre a lehető feleletet a sajtó viszonyok nem zárják ki.

POLITIKAI HIREK.

Olaszország. Turin, jun. 15. A pápa allocutioja s a püspökök felirata heves vitákra szolgál anyagul a par-lamentben. A képviselőház tegnapi ülésében egy számos tag által aláírt nyilatkozat olvastatott fel, mely szerint a püspökök feliratában foglalt rágalmozó állításokat a királyhoz intézendő ellenfelirattal kell visszautasítani, és az olasz népek Rómához való jogait újra kijelenteni. Ratazzai azt mon-dá, hogy a püspökök felirata mitsem változtat Olaszországot közvéleményben. Egyébiránt a királyhoz intézendő ellenfelir-at akadályozni nincs szándékában. Rövid vita után elfogad-tatott az indítvány s a felirat szerkesztésére bizottmány vá-lasztatott.

A lapok egész terjedelmükben közlik ugy a szent atyának e hó 9 én tartott allocutioját, valamint a Rómába összegyűlt püspökök feliratát. Ez okmányok kevés újat tar-talmaznak. Átkot szórnak a jelenkor minden szellemi törek-véseire, s egy általában nem engedik reményelni, hogy a szentszék a kor kívánatai iránt engedékenyebb leend. Az allo-cutioból kiemeljük a következő mondatot: „A legnagyobb vigyázattal örködjetek, hogy sem nyomtatványokba, sem a felsőbb tanulmányokba olyasmibe ne csusszon, a mi a vallással és jó erkölcsökkel ellenkezik.”

Garibaldinak Mazzinéhoz való viszonyairól a „Triester Ztg.” következőleg ír: Garibaldi a legnagyobb in-cognitóban Turiába érkezett s a miniszteri épületben két óráig értekezett Ratazzai legbiztosabb titkárával. Onnan saját lakására visszatérve, Mazzinának három legügyesebb agensét magához hivatván, azoknak tudtára adta, hogy a kormány oly világosan bebizonyította neki, hogy a római kérdés csak diplomatiail uton oldható meg, a velencei kérdést pedig hosszabb időre kell halasztani, hogy kényszerítve látta magát becsületszavára felfogadni, hogy a kor-mány terveit akadályozni nem fogja, hanem a fűrdői ideny után Capreraba visszavonul. Ezután felkérte az ügynököket, tudassák ezt Mazzinával, és nevében kérjék meg, hogy min-den kalandos tervtől óvakodjék, mivel a hazát csak az oztatlan egyetértés mentheti meg. Az ügynökök Garibalditól tények közlését kívánták. Garibaldi erre azt felelte, hogy becsületszava kötelezi a titok tartására, azonban becsület-szavával és hazafiságával áll jót a kormány terveit. Az ügy-nökök nem elégedvén meg e nyilatkozattal, heves jelenet történt s mindkét rész izgatott állapotban hagyta el a ta-lálkozás helyét.

Németország. Kassel, jun. 15. A miniszterpro-gramm tartalmáról, mely a választófejedelmek már előter-jesztelet, még senki sem tud semmit. Csak azt tudják, hogy a jogi párt minden főkövetelésének elégtételt, ha a választófejedelem a miniszterek előterjesztéseit helybenhagyja. Különös suly van fektetve az 1849-ki választótörvényekre és arra, hogy a legközelebbi országgyűlés e törvények alapján hívassék egybe. Bizonyos, hogy Poroszország e tekintetben nehézségeket támasztani nem fog. A porosz kormány meg fog elégedni azzal, ha a szövetségi jogok fentartatnak, s ezenkívül talán még néhány conservatív változást ajánlani fog ugyan, de az 1849-iki választótörvények alapján össze-gyűlt rendeket nem fogja az 1831-ki határozatok visszaállí-tására kényszeríteni.

A „Köln. Ztg.” szerint az állítólag igen terjedelmes program még eddig nem nyerte meg a fejedelem jóváha-gyását; ellenkezőleg udvari körökhez közel álló egyének azt állítják, hogy Loszberg tábornoksegéd a fejedelmet tegnap (13-án) este igen roz hangulatban találta és hagyta el. A hanau hercegnő, ki azt mondotta volt, hogy a mi-niszterium megalakulása előtt nem fog eltávozni, ma reggel elutazott Teplitzbe. Oly egyének, kik a választófejedelem szokásait és szeszélyeit ismerik, ezen elutazásból jól várnak; azt hiszik ugyanis, hogy a választófejedelemben a her-cegnő után utazási vágy minden más érzelmet legyőz, ez pedig csak a fenforgó alkotmánykérdésbeni teljes engedé-kenység feltétele alatt lehetséges. Mások ellenben a titkos értekezéseket s a hercegnő saját szerzői uti készületeit bal-jóslatu jelenségeknek magyarázzák. Szóval még minden a legnagyobb bizonytalanságban van.

Berlin, jun. 14. Azon látogatásról, melyet franciaia tudósítások szerint Napoleon császár még e nyár folytatni visszaadna a porosz királynak, itt Berlinben mit sem tud-nak. Hanem az nem valószínű, hogy ha a király, a mint régebben szándékozik, nyugati Németországba, vagy Ostendébe talánna fűrdőre utazni, azon alkalommal a két uralkodó többször találkozhatik.

Olaszország elismerésének kérdése a napokban élénk vitatás tárgya volt, de miat rendszeren jól értéstlni szokott egyének állítják, a kormány által határozottan elvetetett.

Szerbia. Belgrád, jun. 15. A „M. Sajtó”-nak ír-ják: Varosunkban felkelés van; a török nizamok, kik az ugynevezett városkapukon őrt állanak, fellázadtak, fegyver-re keltek, s véres összestűközésre szolgáltattak okot. Már két

órája, hogy folytonosan több helyütt foly a csata, s mind a két részről számos halott és sebesült esett áldozatul. A szerbek az úgynevezett városkapukat, melyeket török nizamok védelmeznek, rohammal készülnek bevenni. A város lakossága legnagyobb mértékben fel van ingerülve, s bár a szerb hatóságok mindent megtekintettek a rend helyreállítására, a harcot még sem szüntethették meg. Azok, kik a város sánczain belül laknak, legnagyobb veszélyben forognak; attól tartanak, hogy a város bombáztatni fog. A consulok támogatják a szerb kormányt, hogy a basát engedékenyen tegyék, s ha ez nem sikerül, úgy holnap a bombázás várható. Ugy hal-latszik, hogy négy consul, kettő ellenében, a basától azt kívánja, hogy a szerb kívánságoknak eleget tessenek. Az osztrák consul, mint mondatik, nincsen a fennebbi négy között.

Epen most hallom, hogy a szerbek rohammal bevetették az úgynevezett városkaput. A török nizamok a várba menekültek; a szerbek a városkapu lerombolásához fogtak. Egy török dzsamiba (templom) 30 török zárta be magát, onnan tüzelnek a szerbekre, kik kimélik a törököket, mert ott a felfegyverzett törökökkel vagy 80 török bula (nő) és gyerek van bezárkózva.

A „Pester Lloyd“-nak írják: Belgrád, jun. 16-ikán. „A mit régóta várt mindenki, ma beteljesedett, és többé nem létezik két végrehajthatalom Belgrádban. A szerbeknek 12 órai gyilkos harc után sikertült a törököket a várba visszazsorítani; ez sokemberéletbe került ugyan, de legalább most nem lehet a váron kívül sétáló törököket látni. Török részről este 8 órakor kezdődött a csata, s egy szerb tiszt, egy rendőrhivatalnok és több csendőrnök a törökök által orozva történt meggyilkolása után a csata csakhamar átálasos lett, mely azzal végződött, hogy a szerbek a városkaput erővel

beverték, a Stambul-kapu őrsége és a török rendőrség pedig ennek folytán a várba vonultak. E szerződés a szerb kormány és a basa között az idegen hatalmak consulinak kezessége mellett kötöttet, reggel 9 órakor végrehajtatott, s így a béke pillanatra helyreállott.

A törököknek szabad bevonulás engedtetett a várba. A Stambul-kaput szerb katonaság szálta meg, a többi három kapu teljesen leromboltatott. A szerb katonaság a sánczokon belüli várost is megszállotta; a katonaság nem vett részt a csatában, mely kizárólag a polgárok által folytatott. A veszteség mindkét részről nagy, de mennyiségét még nem tudhatni. A legközelebbi kerületekből fegyveres parasztok gyülekeznek Belgrádba.

A „Temesvarer Ztg.“-ban olvassuk: „Belgrád bombáztatása a basa parancsára, az összes consulok tiltakozásának ellenére történt meg. Belgrád népessége a lőtávolon kívül visszavonult, s ennek folytán aránylag csak kevés halott és sebesült van. A herceg még nem tért vissza, azonban mindenki azt hitte, hogy a város véres vité, a herceg visszatérteig kiegyenlített. A „Temesvarer Ztg.“ belgrádi levelezője azon véleményben van, hogy a török örálomások megtámadása a vár ellen tervezett támadással összefüggésben volt, melyet azonban a török helyőrség megüszített.

Egy, Belgrádból érkezett magán sürgöny írja, hogy onnan mindenki, kinek csak módjában áll, menekül. A menekülők közt van Karageorgievich herceg családja is, mely már utban van Pest felé.

Az itteni kereskedők nagy aggodalomban vannak Belgrádba küldött árucikkeik miatt, s már is sok reclamatio

van bejelentve a Duna gőzhajózási társaság itteni ügynök-ségénél.

Ujabbak. Berlin, jun. 18. A mai „Sternztg.“ a kurhesseni ügyet fejtegetvén, többek között ezt írja: Nincs egész Németországban véleménykülönbség az ezen sürgelős ügyben gyors eljárás halaszthatatlan szükségessége felől. Legkevésbé nézhetne el Poroszország valamely szándékos halogatást. A cikk azon biztos kijelentést nyilvánítja, hogy egy ily halogatás nem fog bekövetkezni, és így annak szüksége sem, hogy teljesebbé vé-tesse nek Poroszország azon katonai intézkedései, melyek csak a kasseli kormány készségébe helyezett remény fejében halasztattak el.

— Turin, jun. 18. A kamara tegnapi ülésében Curzio interpellálta a kormányt azon hir felől, mely szerint Franciaország, Szardínia szigete átengedéseért ajánlotta volna a romai kérdés megoldását. Ratazzi kijelenti, hogy ezen hir némely ellenzéki lapoktól származik; s minden ilyen tudósítást, mint aplotalant, az összes miniszterium nevében visszautasít.

— Zimony, jun. 18. Belgrádban fegyverszünet van. A szerbek torlaszokat készítenek a városban. A vidékről sok nép tödul be.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(620)
408. 1863.

Árverési hirdetmény.

A beszercezi cs. kir. méltóságos kerületi pénzügyi igazgatóságának jelen 1862-ik év június 8-án, 5962. sz. alatt kibocsátott rendelete következtében a kövári fiscole dominiumhoz tartozó **fonáczai** tiszta fiscole rész-jóság, minden járulékaival együtt, e jelen 1862-dik év július 1-én napján kezdődő és a jövő 1863-dik év április 30-ig tehát **öt év és 10 hónapokra** terjedő időgi használatra, kiadandó levén; alólírt déési államgáz-dasági kir. ispánság által, helyben Déesen, az ispánsági hivatal irodájában nyilvános árve-rés útján a többek ígérőnek jelen 1862-ik év **június 30-dik napján** haszonbérbe fog adatni.

A nevezett jóság kikiáltási ára 1418 frt. egy ezer négyszáz tizenhét frt 55 kr. oszt. értékben van megállapítva.

Az árverés és kötvényi föltételeket érdeklő fölvilágosító adatok, itt helyben Déesen a kir. ispánsági hivatal irodájában — a rendes hivatali órákban — megtekinthetők.

Bérvagyók a kifizető napon — **reggeli 9 órára** helyben Déésre — az illető kikiáltási ár 10%-jével, mint szokott bántapénz (vadum), ugy erkölcsi és vagyoni állapotjuk-ról bíteles bizonyítványokkal ellátva meghivatnak, s ily módon ellátott offerjeiket a neve-zett hivatalhoz, a kiirt határidő előtt is bényújthatják. Dées, június 15-én, 1862.

A déési állam kir. gazdasági ispánság.

NEM HIVATALOS.

(622)

A bécsi köz-gondoskodó intézet

Június 1-től kezdve újabb bétételek végett megnyitván, miáltal a legmagasabb helyen szentesített szabályok szerénti, valamint a régebbi bétételekhez való fizetések, Bécs-ben az intézet igazgatósága pénztáránál intézhetők.

Az újabb határozatok szövege német, magyar, cseh és lengyel nyelven 10 kr. o. é., az újabb határozatok, közérthetőleg szerkezett felvilágosító magyarázata pedig valamint a régebbi érdekeltek igényelhető előnyeik előadása, az igazgatóságnál, valamint annak min-den ügynökségeinél díj nélkül kaphatók.

Bécs, június 2-án, 1862.

A köz-gondoskodó intézet igazgatóságától.

(619)

Eladó gyógyszer-tár.

Verespatak bányavárosban, egy jó állapotban levő gyógyszer-tár eladó. — E város lakossága 5000 lélekből áll, s állandó fizetéssel ellátott két orvosa van. — Értekezni lehet Kolozsvárrt Sallai István fűszerkereskedésében hidutezában, akár pedig egyenesen helytt Verespatakon.

(621)

Pränumerations-Einladung

Neueste Nachrichten.

Redakteur: O. Bernhard Friedmann.

IV. Jahrgang. — Erscheint täglich, auch Montag.

Die „Neuesten Nachrichten“ werden, in ihrer äusseren Erscheinungsweise unverändert, auch fortan als ein in jeder Beziehung unabhängiges Organ an dem bisher verfolgten Programme festhalten.

Neu eintretenden Abonnenten wird der im Feuilleton d'eser Blattes am 1. April begonnene Roman: „In Noth und Elend“ von Victor Hugo, gratis nachgeliefert.

Mit besonderer Ausführlichkeit und Genauigkeit bringt unser Journal Originalberichte über die **Londoner Welt Industrie Ausstellung**, indem einer der ausgezeichnetsten Fachmänner insbesondere die Leistungen und Werke der **österreichischen Aussteller** in allen Details in unserem Blatte bespricht.

Pränumerationspreis der „Neuesten Nachrichten“ sammt dem Montagsblatt für die Provinzen mit täglicher Franko-Zusendung:

Vierteljährig 4 fl. 30 kr. (Halbjährig 8 fl. 60 kr.) Ganzjährig 17 fl. 20 kr.

Briefe versiegelt und frankirt an die

„Administration der Neuesten Nachrichten.“

(618)

H i r d e t m é n y.

Alólírt, van szerencsém a nagyérdemű t. cz. utazó-közönségnek tisztelettel tudomására juttatni, hogy „**Az arany naphoz**“ címzett, ujonan díszesen felszerelt szállodamat és vendéglőmet f. évi június 1-én megnyitottam. A helyiség kedvező fekvésén kívül növeli szállodám előnyét az, hogy benne öt egészséges és kényelmesen bútorozott szobát tartok a t. cz. vendégek rendelkezésére, melyek nagyobbára mind utazóra fekszenek. Különösen étkező-és sétánykertemet kívánom figyelembe ajánlani. A szolgálat pontossága felett személyesen fogok örködni, s általában minden törekvésemet oda irányzom, hogy a t. cz. hölgyek és uraknak, kik becses látogatásukkal megtisztelnak, teljes megelégedésüket kiérdemelhessen. Melynél fogva magamat a nagyérdemű t. cz. látogató közönség kegyébe és pártfogásába ajánlván, tisztelettel maradok, **Brassó**, június hóban,

NESSIK LAJOS,

„az arany naphoz“ cz. szálloda haszonbérleje.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárrt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Törvénytudományi műszótár

Közrebocsátja a m. tud. társ. II-ik kiadás. Ára 2 frt.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindenneműek felvilágosítására szerkeztette **Fináli Henrik Lajos**, gymn. tan. és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.

Himfy szerelmei.

Irta **Kisfaludy Sándor**. Egy kötetben, a költő arcképével.

Diszkötés 3 frt 50 kr.

A feleség, férj és szerető:

Regény két kötetben, írta **Paul de Kock**, francziából fordította **Rajkai F. J.** Ára 2 frt.

Garay János összes költeményei.

Egy kötetben, a költő arcképével. Második teljes kiadás. Diszkötésben 9 frt.

A magyar nemzet története

Regényes rajzokban. Irta **Jókai Mór**. Második javított és bővített kiadás. Tizenhét Geigerféle képpel. Diszkötésben 4 frt.

A magyar költészet kézikönyve

a mohácsi vésztől a legújabb időkig.

Kiadta **Toldy Ferencz**. I-ső kötet: A mohácsi vésztől Kisfaludy Sándorig. II-ik kötet: Kazinczy Ferencztől Arany Jánosig. Egy kötetbe kötve 5 frt.

Kakas Márton politikai költeményei.

Kiadta **Jókai Mór**. Diszkötésben 2 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

MELLÉKLET: 1) Szőlőmívelési ábrák, 2) „Korunk“ előfizetési felhívása.